СТАНОВИЩЕ

от проф. Огнян Герджиков за дисертационния труд на Живка Стоилова-Николова „Договор за застраховка „Живот“, свързана с инвестиционни фондове“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Живка Николова е докторант в самостоятелна форма на обучение по докторска програма Стопанско/търговско право, с научен консултант проф. д-р Поля Голева. Дисертацията е в обем от 211 стандартни компютърни страници. Дисертантката има четири публикации, свързани с темата на дисертацията.. Библиографската справка на труда включва списък на използваната литература, преди всичко на български и английски език, включително и електронни източници.

Оценка на представения дисертационен труд. За да се оцени дисертационен труд трябва да се даде отговор на няколко важни въпроса. Първият е за темата на изследването. Отговаря ли тя на изискванията за дисертабилност? За да отговаря на тези изисквания е необходимо дисертацията да е центрирана върху монографичен обект, който да даде възможност за юридически анализ и научни изводи. Това предполага, на следващо място, липса на достатъчно изследвания върху избраната тема, за да могат да бъдат изведени научни приноси. В това отношение трябва да се признае, че изборът на тема е изключително сполучлив. Прави впечатление, че темата е твърде тясна, а уредбата й – твърде оскъдна, което е позволило на автора да проникне в дълбочина на тематиката. От тази гледна точка изборът на тема е много сполучлив. Вероятно заслуга за

това има и научният консултант – проф. Поля Голева. Сполучливият избор на тема е само първата необходима крачка. Тя би била безсмислена, ако авторът не съумее да я оползотвори. Трябва да се признае, че дисертантката е успяла да се справи с научното предизвикателство по категоричен начин. Това личи, на първо място, от подредбата на материята. Налице е безспорен усет за систематика.

С удоволствие констатирах интелигентния подход на автора в извеждането на тезите, както и аналитичните му способности. Тезите се извеждат последователно, без вътрешни противоречия.

Обстоятелството, че темата на дисертацията не е била обект на изследване в правната ни литература, само по себе си предполага приносния й характер. Той е очевиден в направените научни анализи и изводи и едва ли е необходимо да бъдат подробно изброявани.

Положителен момент в работата е, че наред със сравнителноправния преглед в началото на труда, по време на цялото изложение се правят съпоставки със законодателните разрешения в различни държави.

Много добро впечатление прави съпоставянето между доброволния пенсионен фонд и вътрешния фонд на застрахователя (с. 65 и сл.).

Великолепната теоретична подготовка на Живка Николова личи и от съпоставката, която прави между инвестиционен и застрахователен интерес, от една страна и основанието на сделката – от друга (с. 96-98).

На много места авторът е критичен към законовите разпоредби, например по отношение на легалната дефиниция за застрахователния интерес (с. 89-90).

Задълбоченият правен анализ на автора е позволил да се изведат предложения de lege ferenda. Такива са предложението кодексът, в чл. 446, да обхване всички животозастраховки, независимо дали са спестовни или рискови. Друга препоръка е да се разшири възможността правоимащият да получи откупната стойност, дори тази възможност да не фигурира в застрахователния договор. Подобно предложение е и това, застрахователите да дават на застрахованите лица периодично информация за състоянието на инвестиционните им сметки и др.

Научната традиция повелява рецензирането да включва и критични бележки и препоръки. Трябва да призная, че в това отношение дисертационният труд е крайно неблагодарен. Не можах да открия поводи за критични бележки по съществото на работата. Единственото поле за намиране на известни недостатъци е езикът. Не става въпрос за юридическия език. Той е издържан. Става въпрос за известно словесно излишество при форулировките, както и за някои насложили се типични стилови грешки.

Така например Глава първа е озаглавена: „Историко-правен и сравнителноправен преглед на правната уредба на договора...“ Защо е необходимо толкова много наслагване на „правен, правна“. Достатъчно е, че прегледът е историко-, съответно сравнителноправен. Щом става реч за такъв преглед за договор, няма защо и уредбата на договора да се казва, че е правна. Каква друга може да е? Подобен недостатък се съдържа и във формулировката на глава втора. При нея има и друг недостатък. Говори се за „характеристика на договор(?) за застраховка“. „Договор“-ът трябва да се членува с непълен член. Такова нечленуване се среща и на други места в текста (напр. § 5 на Глава трета).

Понеже работата е безупречна в юридическо отношение, авторът би трябвало да се постарае да е такава и в езиково отношение. На с. 124 четем болтиран текст: „Задължение на застрахования да съобщи на застрахователя *всички съществени* обстоятелства...“. Законодателят го е казал по-добре: „*съществените обстоятелства*“ (чл. 362, ал. 1 КЗ).

Все по отношение на езика. Дисертантката непрекъснато редува „ценни книги“ с „ценни книжа“. Ценни книжа като правен термин, няма. Макар, че и законодателят да не е наясно (например Закона за публичното предлагане на *ценни книжа* ?).

И последно. Авторът си служи с широко разпространения порочен израз „в тази връзка“. Коректният израз е „във връзка с това“ или „във връзка с казаното“

Благодарен съм на Живка Николова, че е допуснала тези езикови неточности, че да има за какво да се хвана.

III. Заключение. Без сянка на съмнение, дисертационният труд е оригинално съчинение с ярко изразен приносен характер. Той показва, че дисертантката притежава задълбочени теоретични знания в частното право и способност за самостоятелни научни изследвания. В дългогодишната си академична практика съм имал възможността да давам оценки на десетки трудове и с убеденост мога да заявя, че трудът на Живка Николова е един от най-добрите, които съм рецензирал. Той в пълна степен отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав и на Правилника за неговото приложение за получаване на образователната и научна степен „доктор”, поради което категорично предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” на Живка Стоилова-Николова.

20 май 2018 г. Член на научното жури:

Огнян Герджиков